

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

Klemen Janša

ENCIKLOPEDIČNI
VODNIK

Zahodne Julijske Alpe

Klemen Janša

**ENCIKLOPEDIČNI
VODNIK**

Zahodne Julijske Alpe

**PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE**
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

Kazalo

Beseda urednice	9
Navodila za uporabo vodnika	10
Pregledne fotografije	16
Julijske Predalpe	55
› Skupina Matajurja	57
› Izhodišča	58
› Koče, bivaki in zavetišča	61
› Vzponi na vrhove	63
› Greben Stola in Karmana	73
› Izhodišča	75
› Koče, bivaki in zavetišča	80
› Vzponi na vrhove	84
› Muzci	106
› Izhodišča	108
› Koče, bivaki in zavetišča	114
› Vzponi na vrhove	123
Skupina Montaža	141
› Izhodišča	142
› Koče, bivaki in zavetišča	150
› Vzponi na vrhove	159
› Greben Naborjetskih gora	159
› Osrednji Montažev greben	181
› Greben vrhov okrog Strme peči	198
Skupina Viša	217
› Izhodišča	219
› Koče, bivaki in zavetišča	223
› Vzponi na vrhove	234
Skupina Kanina	261
› Izhodišča	263
› Koče, bivaki in zavetišča	270
› Vzponi na vrhove	285
Literatura in elektronski viri	331
Zemljevidi	333
Abecedno kazalo	334

Beseda urednice

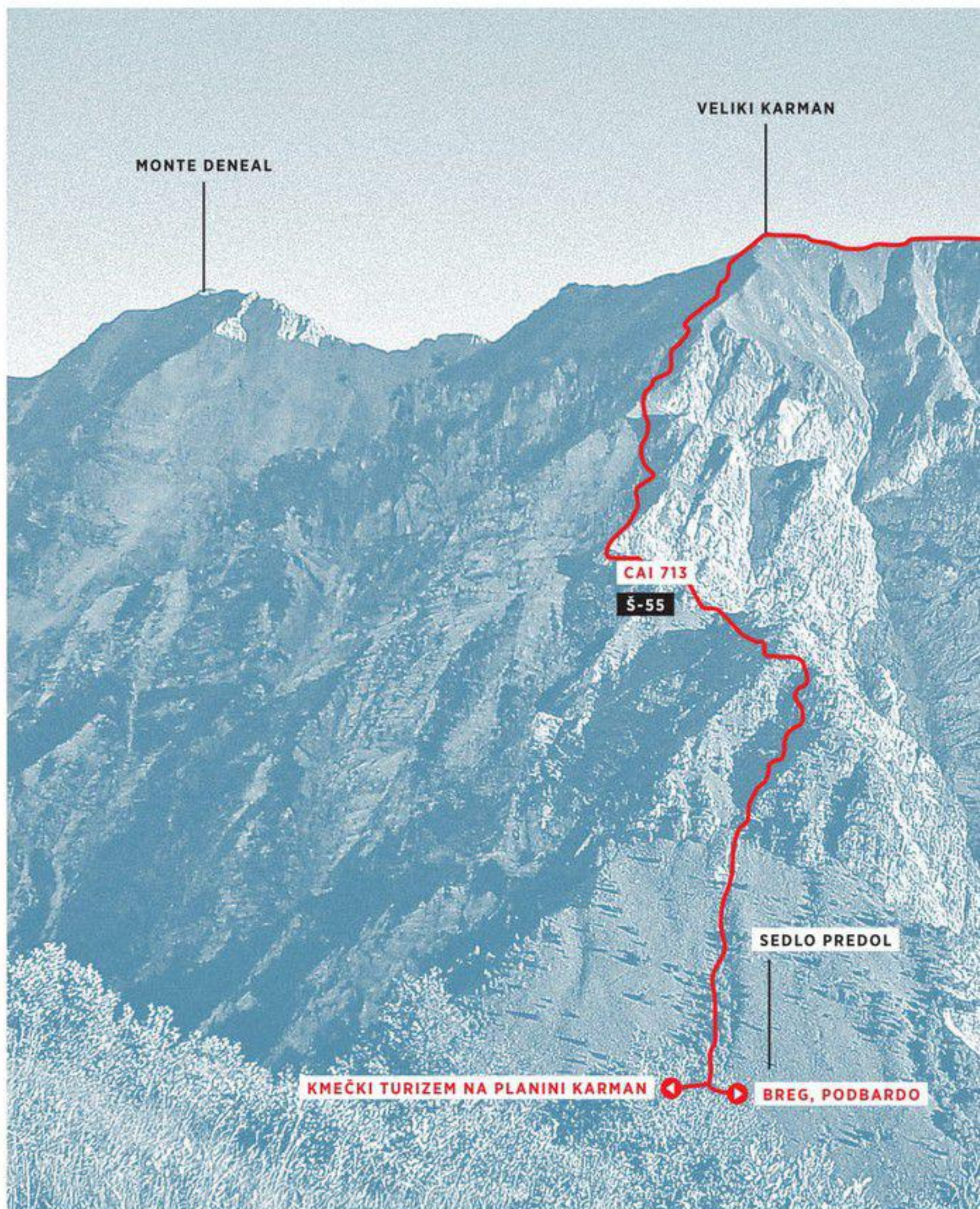
Za marsikaterega slovenskega planinca se izbira gorskih ciljev konča na naši meji. Vseeno Zahodne Julijske Alpe, ki z izjemo skupin Kanina in Matajurja ležijo pretežno v Italiji, tudi pri nas že dolgo niso več neznanka. Vsaj osrednja veljaka, Montaž in Viš, sta deležna precejšnjega obiska Slovencev. Le redki pa sežejo globlje na italijansko območje in raziskujejo še ostale, precej manj znane dele Zahodnih Julijcev. Tudi v predhodniku pričujočega vodnika, Miheličevih Julijskih Alpah, so bili ti obdelani precej na kratko. Med njimi so razdrapane, od prve svetovne vojne razgrizene Naborjetske gore, ki se spogledljivo dvigajo nad divjo dolino Dunje, nizki in pretežno travnati, a vendarle nadvse samozavestni greben Muzcev, dolgi, zeleni greben Stola in Karmana, pa od ljudi in boga pozabljeni vrhovi zahodno od Strme peči.

Med vse te gore sega vodnik Klemna Janše, ki je pred vami. Avtor se je vrhov lotil s hitrostjo gorskega tekača, pisanja pa s pikolovsko preciznostjo, razgledanostjo renesančnih učenjakov in ščepcem humorja. Nedvomno je prvi, ki Zahodne Julijske Alpe tako celovito in izčrpno predstavlja Slovincem. Upam pa si trditi, da tako natančnega vodnika ni niti v italijanščini!

Ob tem naj opozorim na posebno težavo, s katero se je srečeval pri pisanju. Če je le mogoče, je za slovensko etnično območje na ozemlju Italije uporabljal slovenska in italijanska imena. Ker pa je v današnjih hitrih, vsevpred povezanih časih včasih vendarle presenetljivo težko priti do podatkov o slovenskih imenih in ker nekatera hitro izginjajo, je možno, da vsa niso vključena v vodnik. Za morebitne nadaljnje izdaje se zato priporočamo za vse tovrstne popravke. Le z vestnim beleženjem bodo namreč ostala tudi za prihodnost.

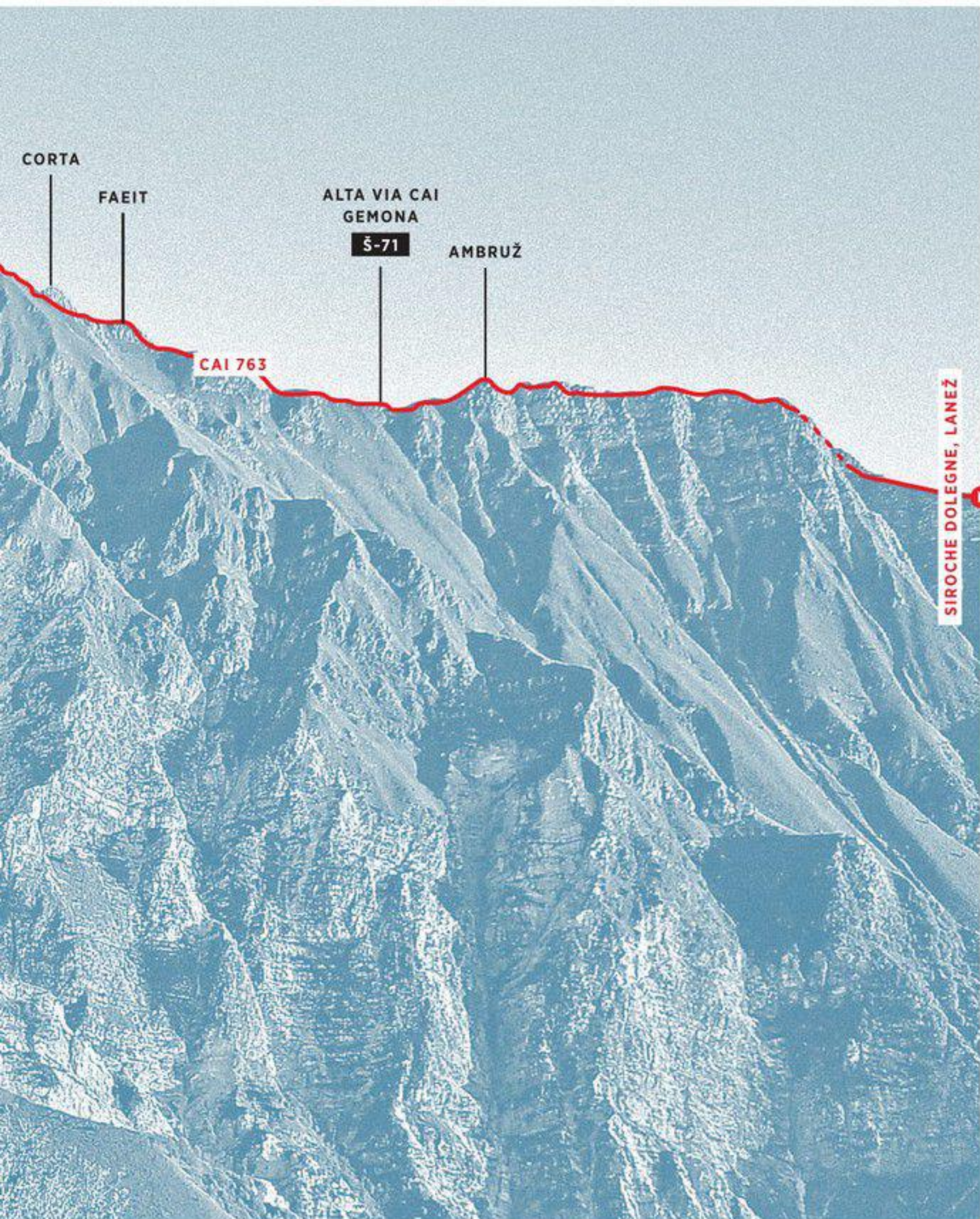
MOJCA STRITAR KUČUK

Veliki Karman z juga

Skupina Matajurja

ZEMLJEVIDI

- › **Tabacco št. 041** – najpriporočljivejši, edini pokriva celotno skupino
- › **Julijske Alpe, zahodni del** (PZS) – ne pokriva južnih odrastkov Matajurja
- › **Julijske Alpe, zahodni in vzhodni del, Triglavski narodni park** (Sidarta) – ne pokriva celotne skupine

Masiv Matajurja predstavlja skrajni jugovzhodni predel predgorja Julijskih Alp. V njegovem središču je najvišji, Matajur, z nižjima trabantoma, ki pa imata povsem drugačen značaj. Na zahodu leži mogočna Mija, po obliki še najbolj podobna višjemu sosedu. Od njega jo loči reka Nadiža, ki je mednju vrezala globoko sotesko, in prav tu kažeta soseda svojo najresnejšo podobo. Povsem drugačen je Matajurjev vzhodni sosed Kolo vrat. Ta ima obliko slemena, ki poteka v smeri severozahod–jugovzhod. Njegove severne strmali, ki padajo globoko v dno struge Soče, ustvarjajo resen pridih, medtem ko na prisojni strani, podobno kot na Matajurju, vlada melanholično vzdušje. Reliefno zelo razgibana južna pobočja so namreč posejana s številnimi vasicami in zaselki, ki predstavljajo osrčje Beneške Slovenije, višje pa so razmetane nekdanje planine s tipičnimi beneškimi kamnitimi prestajami. Južno od Kolovrata je tja do Soče nanizanih

več gozdnih hrbtov, katerih slemenitev poteka v smeri proti Čedadu, torej severovzhod–jugozahod. Mednje so potoki vrezali tesne dolinice, skozi katere se vijejo številne ceste, ki povezujejo odročne zaselke.

Razgledi z vrhov so pestri. Če jih na Miji nekoliko ovirajo drevesa, pa so toliko obširnejši na Matajurju, saj obsegajo dobršen del južnih strmali Julijskih Alp na eni ter Furlansko nižino z bleščečo gladino morja na drugi strani. Sicer so naštetih vrhovi prepredeni z mrežo gozdnih cest, z mulatjerami in stezicami, poleg pohodnikov pa jih zelo cenijo tako gorski kolesarji kot jadralni padalci.

Izhodišča

3

Kobarid

Kobarid (234 m) na zahodnem robu tolminske doline v bližini sotočja Idrije in Soče obdajajo greben Stola, Matajur in Ladrski vrh. Skozenj se stekajo ceste, ki povezujejo Bovško in Tolminsko z Benečijo in Furlansko ravnino prek nekdanjega malo-obmejnega prehoda Robidišče. Kot neposredno izhodišče za vzpone na vrhove skupine Matajurja Kobarid ni tako pomemben, pač pa je pomembna orientacijska točka.

4

Od Kobarida proti Čedadu

Okrog Kobarida so raztresene številne gručaste vasice in zaselki, a za nas je kot izhodišče pomembna zgolj dober kilometer in pol južneje ležeča vasica Svino (288 m), ki je eno od številnih izhodišč za vzpon na Matajur.

Iz zahodnega dela Kobarida pelje glavna cesta proti Robiču, od tam pa skozi dolino Nadiže proti Čedadu in naprej proti Vidmu. Pri naselju Robič (249 m), ki leži dober kilometer zahodno od naselja Staro selo (255 m), napravi Nadiža, ki sicer izvira kot sotočje Črnega in Belega potoka v Breginjskem kotu, ostro koleno proti jugu, od tam pa je med Matajurjem in Mijo zarezala štiri kilometre dolgo sotesko. Približno tri kilometre za nekdanjo državno mejo na levem bregu Nadiže stoji zaselek Stupica (Štupica, Stupizza, 203 m), ki je izhodišče za vzpon tako na Matajur (pot CAI 725) kot na Mijo (CAI 754). Od Stupice s

cesta z oznako SS54 vije po vedno bolj odprti dolini proti Čedadu. Približno deset kilometrov nižje je prav na južnem robu Matajurjevega masiva naselje Špeter (tudi Špeter Slovenov, San Pietro al Natisone, 169 m), izhodišče najdaljšega pristopa na Matajur, ki je speljan čez njegovo celotno južno pobočje (pot CAI 749).

5

Breginjski kot

V Starem selu se desno odcepi lokalna cesta v Breginjski kot. Vztrajno se vzpenja do vasice Borjana (420 m) nad Nadižo. Pred njo je še zaselek Nova Borjana, ki so ga zgradili po letu 1952, ko je staro vas skoraj v celoti porušil snežni plaz. V Borjani je križišče: pod cerkvijo zavijemo levo proti nekdanjemu obmejnemu prehodu Robidišče (673 m), ki kot izhodišče nima nobene vloge, pač pa jo ima vasica Podbela (312 m). Približno 200 m vzhodno pod njo sta ob Nadiži urejena kopališče in kamp, mi pa se peljemo naprej po makadamski cesti še dober kilometer in pol prek mostu čez Nadižo ter mimo drugega kopališča do bližnjega Napoleonovega mostu (312 m). Prek mostu vodi stezica v vas Logje (495 m), levo preko ceste nasproti mostu pa je izhodišče za Mijo.

6

Nadiške doline

Na južni strani Matajurja je Nadiža skupaj s pritoki Aborna, Kozica in Arbeč ustvarila številne dolinice,

ki se pahljačasto vijejo proti jugu do Čedada. Visoko v pobočja Matajurja so speljane številne ceste, ki povezujejo množico razpršenih vasic in zaselkov na večinoma razglednih terasastih pobočjih. Hiše so zgrajene v tipičnem slogu z zunanjim hodnikom, t. i. gankom, v zgornji etaži, ki ga pokriva podaljšan napušč. Ti kraji so bili dolgo odrezani od večjih okoliških središč, saj so cesto Idrsko-Livek zgradili šele leta 1871, naprej do Čedada pa so jo italijanski vojaki dogradili šele leta 1915 in drugi krak speljali še naprej do vršnih pobočij Kolovrata.

Kot izhodišči za vzpon na Matajur sta na italijanski strani najpomembnejši vasici Čeplesišče (tudi Čepletišče, Cepletischis, 568 m, pot CAI 736) in Mašera (Massèris, 760 m, pot CAI 736a). Do njiju se pripeljemo po cesti Tolmin-Kobarid. V naselju Idrsko zavijemo levo, nato pa po lokalni cesti strmo skozi vasico Livek (690 m), od koder se cesta zložneje spušča mimo nekdanjega maloobmejnega prehoda proti Čedadu. Približno štiri kilometre nižje ob omenjeni cesti so Čeplesišče, medtem ko je odcep lokalne ceste proti Mašeri nekaj sto metrov za vasjo Livek. Strmo se vzpenja nad grapo potoka Aborna in po dobrih dveh kilometrih pripelje v terasasto vasico Mašera. Od tam se cesta še vztrajno dviguje skozi zaselek Matajur (Montemaggiore, 955 m) vse do planinskega doma Pelizzo (1320 m), pred katerim je parkirišče z obračališčem.

Na Livku se desno odcepi cesta, ki nas pripelje do dva kilometra oddaljenega zaselka Avsa (860 m), pomembnega izhodišča za vzpon na Matajur s slovenske strani.

Livške Ravne in preval Solarji

Kot izhodišče za vzpone na Kolo-vrat so najpomembnejše Livške Ravne (1077 m). Do tja se pripeljemo po cesti Tolmin–Kobarid, s katere v Idrskem zavijemo na lokalno cesto in po njej do vasice Livek. Tik pred vstopom vanjo zavijemo na križišču levo in strmo do Livških Raven.

Do prevala Solarji se pripeljemo po cesti Tolmin–Nova Gorica, nato skozi Volče (198 m) in po ozki cesti strmo navzgor.

Koče, bivaki in zavetišča

8

Zavetišče pod Mijo, 970 m

WGS84: 46,2206°N, 13,4621°E

DOSTOP:

- › iz Stupice po poti CAI 754, 2.30 h, Š-15
- › gozdna cesta do bližine zavetišča

Zgradba, ki je nekoč služila kot planšarski stan planine Mija (Malga Monte Mia), leži na južnem pobočju istoimenske gore. Od nekdanjih pašnikov je ostal le še majhen kos travnika, z vseh strani obdan z gozdom, ki zastira pogled na okolico. Zavetišče upravljajo člani občinske skupnosti iz Podbonesca (Pulfero), ki so ga pred leti obnovili. Stavba, v kateri so kuhinja s klopmi in ležišča, je načeloma vseskozi odprta, sicer pa je ključke mogoče dobiti pri omenjeni skupnosti.

9

Dom na Matajуре, 1550 m

WGS84: 46,2093°N, 13,5255°E

ODPRTOST: 15. april–15. oktober

DOSTOP:

- › po vseh poteh na Matajур (CAI 749, CAI 750a, CAI 725)

Jeseni leta 1999 je Planinska družina Benečije na Kajancovi senožeti slabih 100 m pod vrhom Matajурja postavila skromen planinski dom. Z leti so ga povečevali, tako da danes premore tudi zimsko sobo.

10

Dom Pelizzo (Rifugio Guglielmo Pelizzo), 1320 m

WGS84: 46,2030°N, 13,5385°E

ODPRTOST: 15. april–15. november,
pozimi ob vikendih in med prazniki

DOSTOP:

› po cesti (Š-6)

Gostišče je bilo zgrajeno leta 1975 na razglednem južnem pobočju Matajurja. Posvečeno je Guglielmu Pelizzu, zaslužnemu domačinu, sicer pokojnemu italijanskemu senatorju. Ima 35 postelj, WC, tople tuše itd. Zanj skrbi sekcija CAI iz Čedadada. V bližini poleg astronomsko-geofizikalnega observatorija stoji nekaj počitniških objektov.

11

Bivak na Marsinski planini, 1401 m

WGS84: 46,2089°N, 13,5248°E

DOSTOP:

- › iz Stupice, 3–3.30 h
- › od doma Pelizzo, 15–30 min
- › od Doma na Matajuro, 5 min

Manjša zidana stavba ima 8 ležišč in WC. Odprta je v poletnih mesecih, a moramo v pašni skupnosti Podbonesec (Pulfero) prositi za ključ. Tudi zato, predvsem pa zavrholjo bližnjih domov Pelizzo in Doma na Matajuro je za planince drugotnega pomena.

12

Bivak Zanuso (Bivacco Giuseppe Zanuso), 1065 m

WGS84: 46,1888°N, 13,642°E

Manjši lesen bivak stoji na italijanski strani Kolovrata, tik pod lokalno cesto, ki povezuje Livške Ravne s Solarji. Z vrha se odpira lep pogled proti jugu. V bivaku ni ležišč, pač pa ima solidno opremljeno kuhinjo s štedilnikom, klopmi in mizami.